

stadium⁵. Den juridiske legitimering for politiets inngrep vil derfor bli utvidet samtidig med, at der vil ske en stigende »civilisering« (anvendelse af civilklædt politi) og infiltration i lokalmiljøet⁶.

Enhver bog skal vurderes på sine egne præmisser. Bogens hensigt i følge forordet er at give et samlet erfaringsgrundlag til brug for det politiske arbejde mod politiet. Men det er en dristighed at tro, at venstrefløyen har brug for venstrehåndsarbejder. Det politiske formål berettiger naturligvis ikke til blot at kommentere en række avisudklip og anføre en række sandsynligheder, som efter en nærlæsning ikke er særlig sandsynlige. Det tilslører den reelle utvikling, og det avslører den kritiske rettsociologi, når den er værst. Et sådant resultat kan den politiske modpart kun være tilfreds med.

Henning Koch

- 5) Se Funk, Kauss og v. Zabern: »Die Ansätze zu einer neuen Polizei. Vergleich der Polizeientwicklung in England, Frankreich und der Bundesrepublik Deutschland«. Arbeitspapiere aus dem Berliner Projektverbund der Berghof-Stiftung für Konfliktforschung, Berlin 1979 – Koch: »The Proactive Police« (afsnittet »The Proactive Future«) i *Scandinavian Studies in Criminology* vol. 7 op.cit. – »The Police and the Prevention of Crime«, Third Criminological Colloquium in The Council of Europe, Strasbourg 1978.
- 6) Se Sherman: »Legal Issues in Law Enforcement« og Kelling & Fogel: »Police Patrol – Some Future Directions« i »The Future of Policing«, Sage Publications – London 1978.

Politikrigen – en replikk

Henning Koch har vært så vennlig å sende meg en kopi av sin anmeldelse av »Politikrigen« før trykking. »Politikrigen« er en oppfølging av en mer spesiell studie av håndteringen av løsgjengerne som jeg skrev i 1975, under tittelen »Løsgjengerkrigen«. De to bøker analyserer især pressens dannelse av en politisk preget *offentlighet*, med et bestemt innhold og med sannsynlige virkninger, rundt henholdsvis løsgjenger spørsmålet og politiet¹.

»Politikrigen« er ifølge Koch blitt »en ufattelig dårlig bog«. På bakgrunn av anmeldelsens særdeles sterkt negative karakter, såvel som dens omfang, ber jeg om spalteplass for følgende replikk:

Henning Koch har et poeng når det gjelder kronetallene som presenteres i »Politikrigen«, og behovet for en deflatering. Til hans innvending er det to ting å si. *For det første*: Tallangivelsene i »Politikrigen« er, selv uten nøyaktig deflatering, ikke så verdiløse som han synes å mene. Ressursøkningen til politiet mellom 1974 og 1978 – med mer enn en fordobling av budsjettet på fire år – er påfallende også når inflasjonen (som naturligvis påpekes i boken) tas i betraktning, og når en betenker den problematiske utvikling som norsk øko-

- 1) En videre studie av norsk presses behandling av kriminalpolitikken i 1970-årene, utkommet noe etter »Politikrigen«, finnes i min medarbeider Randi Hirsch' rapport »Kriminaljournalistikk – salg, politikk eller saklig informasjon?« Inst. for rettsociologi stensilserie nr. 24 1979. Her behandles særlig debatten rundt »Kriminalmeldingen«. En gang håper jeg å få samlet hele denne stoffmengden – fra en hel tiårsperiode – i én analyse.

nomi begynte å se i disse årene. Ressursernes spesielle kanalisering til avansert teknologisk utstyr, ikke minst sambands- og kommunikasjonsutstyr, er også vesentlig. Den fører nettopp til den kvalitative endring i politiet som Koch betoner, og som behandles i bokens siste kapittel. *For det annet:* Også når vi foretar en nøyaktig deflatering av bevilgningstallene, viser den utvikling seg som drøftes i boken. La oss se på bevilgningene til politikamrene i Norge fra 1960 til 1978. Ved korrigering for konsumprisindeksen, med år 1974 = 100 og omregnet til 1960-tall, blir bevilgningene: 81.0 mill. i 1960, 103.6 mill. i 1965, 124.0 mill. i 1970, 158.6 mill. i 1974 og 259.4 mill. i 1978². Differansene viser en stigning på 22.6 mill. fra 1960 til 1965, 20.4 mill. fra 1965 til 1970, 34.6 mill. fra 1970 til 1974, og 100.8 mill. fra 1974 til 1978. Ved korrigering for lønnsindeksen, med år 1974 = 100 og omregnet til 1960-tall, blir bevilgningene: 81.0 mill. i 1960, 89.4 mill. i 1965, 88.7 mill. i 1970, 95.6 mill. i 1974 og 134.7 mill. i 1978. Differansene viser en stigning på 8.4 mill. fra 1960 til 1965, +0.7 mill. fra 1965 til 1970, 6.9 mill. fra 1970 til 1974 og 39.1 mill. fra 1974 til 1978. Vi ser altså en markant økning i siste del av syttiårene. Utviklingstendensen er akkurat den samme om vi omregner til 1965-tall. I tallene for siste del av syttiårene inngår utgifter til nybygging, men dette er en viktig del av selve opprustningen³. Henning Koch er kanskje ikke fornøyd med noen av de

- 2) 1970-årene er delt ved 1974 for å få like årsintervaller i perioden, og fordi det var da det politiske vendepunkt i den norske politistriden begynte å komme.
- 3) Om utgifter til nybygg kan trekkes fra og man igjen korrigerer for konsumprisindeksen omregnet til 1960-tall, blir tallene henholdsvis 155,6 mill. for 1974 og 225,0 mill. for 1978 – med en differanse på 69,4 mill. for perioden.

indekser som her er brukt, men det er nå engang de vi har. Hans innvendinger mot f.eks. konsumprisindeksen viser vel egentlig hvor farlig det er å støtte seg slavisk til slike omregninger, og hvor nødvendig det er å vurdere tallene kvalitativt – som i »Politikrigen«.

Ut over dette vil jeg si følgende:

Henning Koch gjengir meget omfattende sitater fra »Politikrigen«, og fra den mangeårige og intense pressedebatt som utgjør bokens hovedmateriale. Uten at jeg mener å si at Koch ikke har grepet noen poenger i denne forbindelse (bl.a. er det anerkjent vanskelig å påvise konkret pressens innvirkning på politiske beslutninger – fra Jürgen Habermas' »Borgerlig offentlighet« og fremover har en her måttet arbeide teoretisk), føler jeg forholdsvis sterkt, ja faktisk meget sterkt, at både materialet og konklusjonene fungerer ganske annerledes i boken.

Ett kort eksempel: Henning Koch mener, at justisledelsen i Norge hele tiden simpelthen åpent har sagt at man ville sentralisere og utvikle politiet etter Aulieske linjer. Derfor var det intet å avsløre – politikrigen er »en krig mod spøgelser«. Jeg finner denne oppfatning, som er et hovedpoeng hos Koch, rett og slett uforståelig på bakgrunn av bokens totale fremstilling og dokumentasjon (se f.eks. innledningskapitlet) og norsk virkelighet. Oppfatningen fungerer som et lite berettiget defensorat for justisledelse og politi, basert på en oppsplittet og kontekstløs behandling av stoffet.

Jeg for min del ville nok derfor bli meget glad om lesere av denne anmeldelsen også ville ta seg tid til å lese boken, i sin sammenheng.

PS. Jeg fristes til å føye til: Henning Koch skriver et sted om den norske organisasjonen KROM at den »i mange henseender at dømme efter den offent-

lige debat kan karakteriseres som »uddefineret« for nu at bruge et andet af Mathiesens grundbegreber«. Jeg spør meg selv – hvordan kan Henning Koch, fra sin udsigtspost i Sankt Peders Stræde i København, så bestemt og bastant ta standpunkt til dette?

Jeg kan ikke fri meg fra å føle at den stemplende uttalelse om KROM – hvorved Koch selv yter sin lille skjerv til en eventuell utdefinerings – er representativ for en tilnærming i hans anmeldelse.

Thomas Mathiesen

Kvinder i fangenskab

Catherine Erhel og Catherine Leguay »Kvinder i fangenskab«
Informations Forlag 1979. 192 s.

»Kvinder i fangenskab« er en bog om franske kvinder i franske fængsler. Enhver dansker ved, at vi her i landet er nået milevidt længere end i Frankrig med hensyn til de behandlingsmæssige og humaniserende ideer.

Nogle mener endda, at vi har lavet vore fængsler om til en slags tvungne folkehøjskoler, hvor straffen er forsvundet i almindelig blødsøden forståelse. – Men det forholder sig anderledes«. Sådan skriver fhv. fængselspræst Gitte Berg i forordet til »Kvinder i fangenskab«, og cand. psych Ida Koch og cand. jur. Kirsten Jensens efterord om forholdene i danske kvindefængsler bekræfter dette. Det er dog de store forskelle på danske og franske kvindefængsler, der umiddelbart springer i øjnene, og som skal behandles først.

»Kvinder i fangenskab« udkom i Frankrig i 1977. Den bygger på samtaler med nogle kvinder, som har siddet i forskellige franske kvindefængsler og med socialarbejdere, som har arbejdet i disse fængsler. De er alle aktive i fangeorganisationen Comite d'Action des Prisonniers. Bogen starter med en skildring af forholdene i fængslerne i Rennes, Los Le-lille (gamle, lukkede fæng-

sler) og i det nye »mønsterfængsler« Fleury-Merogis, som også er lukket.

Det, der gennemsyrrer beretningerne fra alle de tre fængsler er den rigide disciplin, som kvinderne underkastes, den konstante overvågning, de lever under og den udbredte isolation, de udsættes for – psykisk eller fysisk. Alt sammen foranstaltninger, som udspringer af det franske fængselsvæsens middelalderlige syn på kvindelige fanger. De ses som »onde« kvinder, som fængslet skal opdrage/genopdrage til at blive »gode« kvinder, altså kvinder, der passer ind i den herskende kvinde-rolle. Til det bruges de ovennævnte foranstaltninger.

Disciplinen: Fangerne har arbejdspligt med arbejde som at lave fjerkeste og sætte ståltråd i bamser og lignende idiotarbejde. Enkelte kan dog få »finere« arbejde, så som at sy slips til modehuset Cardin. Brud på arbejdspligten straffes med isolation.

I Frankrig findes et klassifikations-system for fanger, som betyder, at kvinderne gradvis kan avancere til at få flere og flere rettigheder i fængslet – altså et typisk privilegiesystem. Hvis ikke kvinderne opfylder de stillede